



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

P R O L U S I O

ad festum in Schola Coldingensi

die 4^{ta} Julii 1823 horâ autemericidianâ XI

rite peragendum,

quo

Vir summe venerabilis, doctissimus, celeberrimus

Dr. Th. J. M. Hertz,

Episcopus Diœceseos Ripensis, Eqves Ordinis Dannebrogici,

Rectorem Scholæ *Petrum Grib Fibiger*

solemniter inaugurabit.

Quod festum

ut frequentia sua cohonestent, omnes scholæ

fautores officiosissime invitantur.

.....

Scipsit carmine Choriambico P. G. FIBIGER, Rector Scholæ.

O t h i n i æ.

Typis Severini Hempel.

Collegis scholæ doctissimis,

amicis optimis,

integerrimam amicitiae fidem

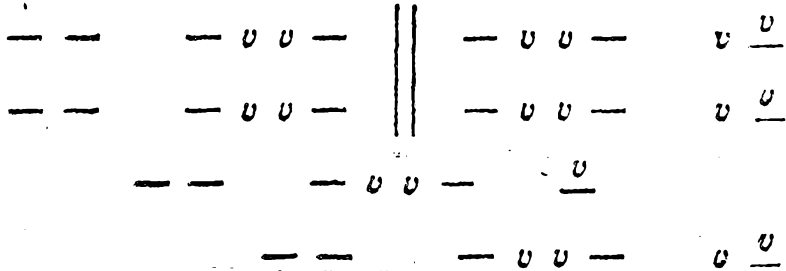
testaturus

d. d. d.

autor.

Impellimur natura, ut prodesse velimus quam plurimis, imprimisque docendo, rationibusque prudentiæ tradendis. Itaque non facile est invenire, qui, quod sciat ipse, non tradat alteri. Ita non solum ad discendum propensi sumus, verum etiam ad docendum.

Cicero De Fin. B. et M. lib. 3. c. 20.



Salve, quæ niveâ te comitem manu
jungis, nata Jovis, Musa severior!

ut me relligiosa

ducas ad tua limina.

Salve, sancta domus! Prosperioribus
fatis o dederint si mihi numina

umbras læta subire,

gratæ parjete quæ tuo.

sparguntur, schola! me quovis facio piâ
voti mente ream non violabilis

dum sacro tibi quicquid
adspirans mihi Delius

artis contribuat, — quam mihi pectoris
vim non invidet Parca benignior, —

almam quamque dierum
dent Horæ seriem leves. —

Ne, quicumque sapis, suspice fulgidum
quod vitæ columen surgere diviti

spectas atque potenti,
crebro mole ruens suâ!

Splendent divitiæ, quæ pretiosius
impuris retegunt non oculis decus

sordent ac stolido, qui
terrenas misere sitit: —




regnatqve, ulterius regnaqve porriget,
quam Bellona ferox, illa potentia,
 mentes quæ ditione
 fraternas placidâ tenet.

Felix; scepra cui traditis aurea
blandæ Pierides, castaqve Veritas
 mentes in juveniles,
 felix, o sua si bona

noris, si sedeant candida pectore
virtutis tacitæ gaudia sobrio,
 doctrinæqve modestæ;
 dulces quæ latebras fovet!

Illi regna licet sæpius impetat
prædatrix vitiorum armipotens manus;
 quam contra meditetur .
 pugnas ægide ferrea,



Indurabit ei pectora mascula
fidus nempe labor, diraꝓve, tædia
 pellet Castaliarum
 certus, corda beaus amor.

Haudꝓvaꝓvam sat enim, vertere si semel
agmen desipiens contigit in fugas; —
 conflictûs iterabit
 internusꝓve, nec exterus

nunꝓvam bella ciet triste minantia
hostis. Fausta tamen sæpe renascitur
 pax, Horæꝓve serenæ
 ægram sollicitudinem

crebris lætitiæ roribus eluunt.
Apparent oculis aëre florida
 tendentes juga sudo
 jam colles Heliconii.



Iam curâ vacuo sævius excitâ
rivis grata fluunt tempora limpidis,
quæis afflatis odores,
o colles Heliconii!

Iam pertentat ei cordaque suaviter
merces, quam stabilis sic meritam tulit
virtus, nec decor ullus
excelse superat nitens.

Natis in mediis ceu pater ad focum
lucentem residet, dum ferit imbribus
stridens turbo fenestras
et nox æthere labitur,

sic ille in mediis discipulis mera
carpit gaudia, dum cæca foris strepunt
argentiqve cupido
et vanum ambitio caput



eustollens, et amor magniloqvus sui,
mentes atqve hominum præcipites trahens
secum fæda voluptas,
crudus qvam sequitur dolor.

His averte oculos, Musa severior!
ac sanctas humilis pande fores mihi
ædis, qvam colere usqve
digneris! caleant ubi

aræ thure pio semper et ignibus
claris! Te veneror, te cano, Cynthiae
vultu dulce rubente,
casto pectore te parem;

Pindars 2den

Olympiske Seiersfang.

.....

Overfat efter den græske Original.



Skøndt følgende Oversættelse, som i Aaret 1812 blev tilkjendt den af Selskabet til de skjønne Videnskaber's Forfremmelse-udsatte Priismedaille, er bestemt til at optages i Fortsættelsen af Selskabets Skrifter, haaber Oversætteren dog, at, indtil hin Fortsættelse kommer for Lyset, et særskilt Aftryk af dette Arbeide, forsynet med de nødvendige Anmærkninger, maaskee ikke torde blive aldeles uvelkomment for Ordere af den græske Oldpoesi. Oversættelsen er forbedret efter de Rettelser, hvormed Selskabet selv beærede den. —

Seiervinderen Theron
fra Akragas.

Nidarbeherstende Hymner!

For hvem blandt Guder, for hvem
blandt Haloguder, for hvem blandt
Heltene skal sig have vor Sang?
Zeuses er Pifa — Herakles
stifted Olympias Kamp, hin Krigens
Førstegrode; — men nu
om det seirende Gjørspand
høit lad tone vort Qvad, om Theron
den aldrig svigtende Gjesiven,
Akragas Værn,
navnkundige Fædres
blomstrende, folkebeskyttende Søn!

De djærveligt maangen en Dykt
udholdte, da vandre de omsider den hellige
Kloddholig, og vare Sikelias



Nie, og Skjebnen forundte dem Hæd,
 Rigdom og Hæder til Len
 for arvede Dyder!

O, men du, Kronions og Rheas
 Søn som tronende byder
 over Olympos og Kampenes
 Krone og Alpheos Lob — min Sang
 smelte din Barm! Huld
 Fædrenemarket betryg endog for

slibdigste Uet! Det være sig Retfærd's,
 være sig Uretfærdigheds Daad: tilbage
 Tiden ei selv, Alts Fæder, kan bringe
 Handlingens Udfald.
 Dets Minde dog
 for Den smilende Skjebne forsvinder,
 og af mægtige Glæder bevungen
 harmfulde Kvide døer, naar

hei Lyksalighed Guddomshaand nedsender.
 Ordene pege paa Kadme's
 tronherlige Døtre; thi faare,

faare de leed, men tunge
 Sorg sank under den stærkere Fryd.
 I Olympens Vo hun
 lever, som segned i Tordenens Drag,
 den haarfagre Semele,
 og elstes evig af Pallas,
 og ømt af Faderen Jevs, og elstes
 af Bedbendebrandsebe Son!

Og Sagnet gaaer, at i Vandenes Dyb
 Ino i Evighed nyder med Nerevs
 Havmøer et usforkrænkeligt Liv,
 Nei, nei, aldrig
 skjelnede Dødeligs Die det sidste
 Maal, seer ikke om hin
 husvalende Dag, hin Solens Søn
 skal vinde umærket i Glæds!
 Snart strømme Glædens,
 og snart Gjenverdigheids
 Kilder i Livet

Saa ledte og Moiraens Haand
 til Thærens Fædre den vennefulde Skjebne.



og Himmelens Held!
 Vendte sig fra dem igjen,
 i en anden Stund,
 paaforte dem Bæe
 fra hin Dag, Mykkesfennen
 Laios mødte, og slog, og
 sandede Pythias varslende Oldsagn

Det saae med gnistrende Blit
 Erinnyen, dræbte i Broderkrig
 hans kampaandende Et.
 Polyneikes faldt; men af ham Iherfandrogs
 tilbage var, som i Dnglingedyst,
 og i Stagenes Bulder
 sig Laurbær høstede, og blev
 for Adrastiske Huus en beskærmende Green.
 Værdig er vel hin Nods
 det frodige Stud,
 er Sennen af Ainesidamos til Lov,
 til Lyraens Toner og Sang!

Ham Niegrenen Olympia rakte,
 i Pythisk og Isthmisk Krands og Broderen.

lodtæg — begges den smilende Hæder
 med Blomster omvandt
 tolvløbsfuldendende Gjørspand.
 Ja! Kummerens Vaand
 skal Seieren løse
 for Den, som sig vover til Kamp!
 Men Rigdom, af Dyder omstraalet,
 udruster til mangen Bedrift,
 fremhjælper den dybe, den jagende Higen,

og tindrende over Manden sig hæver,
 som en Ejerne, herlig og reen.
 Thi stuer i kommende Tid
 hver dens Eier, og veed,
 at efter Døden
 sin Straf maae lide det toilleløse Siad.
 Hver Brøde her i dette Zevses Rige
 En under Jorden demmer
 med fjendst Nødvendigheds Lov.

Men evig Solen hist
 lyser om Dagen og lyser om Natten,



hvor uden Suk
 for de Gode Livet svinder!
 Et Jorden og ei
 Harbølgen de pleie
 med senespændte Haand,
 i Mangelens Nag;
 men hos Gudernes Bønner
 hver den, hvem hellig vor Trostabsæed,
 lever et graadsfrit Liv,
 naar Diet sig vender fra Hines Kval.

Men hvo som stedsse, her og hist,
 i trefoldt Liv standhaftig har bevaret
 sit Hjerter reent fra Syndestylt,
 fuldendt han, han har Zevjes Bane
 til Kronos Slot!
 Hvor Oceanets Lufning
 omaander de Saliges D,
 hvor Guldblosterne lue
 fra det Grønne — og andre fra glimrende Træ,
 og andre fra nærende Bæk:
 af dem de Armbaand flette,
 og om Lindingen slynge en Krands.

Alt efter retfærdige Rhadamantios

Domsfældelse: ham bød Kronos at sidde
 evig sig næst — Alfaderen, Rheas
 Mage, hun, hvis Trone sig høiest
 hæver i Gudernes Kreds.
 Kadmos ogsaa, og Peleus der
 leve, og Moderen rørte ved Bøn
 Zevses Sjel,
 og sin Achilleus bragde did,

ham, der til Jorden slog

Hektor, hin Troias
 faste, urokkelige Pille,
 og Ryknos sendte til Hades,
 og Nos Ethiopiske Søn! —
 Mange de ere, de hurtige Pile,
 som i Raageret mig
 paa Skulderen hænge, som lyde
 for de Skjønnende susse; men Hoben
 trænger til Tolf. Stor vorder
 Naturens begavede Søn.
 Lærdomsimenneffet,
 vældig i Ordstrøm,



Kriger, som Krager,

omsonst mod Jevses den himmelske Fugl.

Mod Maalet min Aand

spænd Duen! Velan, hvem

træffer, fra Vennebarm udsendt,

nu Haderens glimrende Pii! Mod Akragas

Strængen jeg spænder, og høit min Fed,

mit sanddru Hjertes Fed,

vidner, at ingen Stad

fødte i hundrede Aar en Helt

med ædlere Hjerter,

med gavmildere Haand, end

Theron! Anfaldt og Avind hans Nos,

reiste sig mod ham; ikke i Nersfærd,

nei, men gennem afiindige Mænds

Mund lydthvisende,

bigende efter, ved Niddingsværk

at fordukke hans Gjerningers Glands. —

Ingen Sandets Korn har talt —

Hvo opregnede Glædernes Tal, Han

stjænkede Andre?



A n m æ r k n i n g e r.

Helten, hvis Seier Digteren i denne Lde besynger, var Konge i Akragas (Agrigentum, nu Vergenti) i Sicilien. De mange Gjenordigheder som Theron's Forsædre, saavel som han selv havde udstaaet, indskyde Sangeren den i hele Digtet udviklede Hovedtanke: at Lykken smiler sødest naar den udspringer som en Frugt af Kamp og Besvær — at Helds og Uhelds evige Omverlinger bør indgyde den Dødelige Mod og Haab i Modgang, og lære ham i Medgang en viis Brug af Lykkens og Rigdommens Gaver — „thi efter Døden sin Straf maae lide det tøileløse Sind.“ Her begynder den berømte Digression, som skildrer de Godes Salighed i et tilkommende Liv, fra hvilken Digteren kalder sig tilbage for at ende Sangen med umiddelbar Løvpriisning over Seiervinderen selv. —

For hvem brandt Guder o. s. v. Exordium, efterlignet af Horats. Od. 1, 12;

Qvem virum aut heroa lyra vel acri

Tibia sumis celebrare, Clio?

Qvem deum? &c. Digterens Phantasi er opfyldt af de Olympiske Leges Storhed og Herlighed. Han veed ei, om Zeus, til hvem de vare helligede, eller Halvguden Herakles, deres Stifter, eller Theron, Kongen og Seiervinderen, er den værdigste Gjenstand for hans Sang, og hæver ved denne Uvisshed sin Helt til Rang med Guder og Herrer.

Pisa. En Stad, eller maaſce blot en Plads (thi derom vare selv de Gamle uvisse) i Nærheden af den berømte Kampplads Olympia, hvor Legene ansattes. Altsaa Pisa, istedetfor Legene selv.

Herakles skal have oprettet de Olympiske Kamplege af det Bytte, han vandt efter Seieren over Kong Augias i Elis. Derfor kaldes Legene Krigen's Førstegrode.“

Seirende Tjørspand. Det er ikke her Stedet at give nogen fuldstændig Beskrivelse over de Gamles Kamplege. Men for at forstaae Pindars Seiersfange, maa man staa



Digen forestille sig ikke alene Legenes religiøse og politiske Værdighed som Guddoms- og Folkefester, men ogsaa den umaadelige Hæder, som blev Sciervinderen til Deel blandt en Nation, der stattede intet høiere end Legemet og Sjælens harmoniske Udvikling. I disse Fester anstilledes, foruden Beddeløb tilfods, Springen, Kasten med Discus, Bryden, Nævekamp, Musikalske og Digteriske Beddekampe, ogsaa Vedderiden og Veddekjørsel, enten med to, eller med fire (alle ved Siden af hinanden spændte) Heste. Denne udgjorde den prægtigste Deel af Legene, og at den ikke udfordrede mindre Mod og Kraft end de andre Øvelser, sees af den skønne Beskrivelse i Sophokles Electra V. 680 seq.

De djærvelig mangelen Dyst udholdte. Theron's Forfædre vare af Borgerkrige fordrevne fra deres første Hjem, Den Rhodus, og havde nedlat sig i Sicilien, hvor de, efter mange Kampe med Landets Indbyggere, byggede Staden Akragas (den hellige Flodbolig) ved en Flod af samme Navn. — Sikeliass Die: Ypperste Fyrstehuus.

Kampenes Krone. De ypperste af alle Beddelege vare de Olympiske, som derfor kaldes deres Krone. Næst i Rang efter disse kom de Pythiske, Nemeiske og Isthmiske.

Alpheos. Paa hvis nordlige Bred, ved dens Sammenløb med Floden Kladeus de Olympiske Lege helligholdtes.

Det være sig Retfærdig, o. s. v. Sigter ei alene til Theron's Forfædres Skiebner, men ogsaa til Theron selv og hans Stridigheder med den Syrakusanske Kong Hiero, hvilke endelig bilagdes, da Hiero tog Theron's Søster tilægte. Da Theron regnede sin Slægt fra den første Thebaniske Konge Kadmos, er det naturligt at Digterens Blik falder paa Kadmos Døttre, Semele og Ino, som lyse Exempler paa den Lyksalighed, som ofte fødes af Ulykker; thi disses jordiske Lidelser vare Marsagen til at de efter Døden bleve ophøjede til tronherlige Gudinder. Semele var frugtbar med Zeus. Den skinsyge Underdronning paatager sig Skikkelse af Semeles Amme, og raader hende, for at faae Visshed om at det er Gudernes Monark, hun har savnet, at afløse ham den uigjenkaldelige Eed ved Styr, at han vil aabenbare sig for hende i hans hele Guddomsmajestæt. Det skeer. Zeus aabenbarer sig i Lorden og Lynild og Semele dør i hans Arme. Efter hendes Død uddrager han det guddommelige Foster, den siden af Nyssas Nymppher opfostrede ved hendes frandsede Bacchos.



Juno var gift med den Uchæifte Konge Athamas. Juno hadede hende fordi hun havde ammet Bacchos. Gudinden indskyder derfor Athamas et saadant Raseri, at han knuser Jnos ældste Søn Learchos mod en Klippe. Moderen flygter med den yngste, Melicertes, og kaster sig fra en Sjeldkant ned i Havet. Jnos Moder var Harmonia, en Datter af Mars og Venus. Denne forbarmer sig over Datterdatteren og overtaler sin Farbroder, Neptunus, til at optage dem blandt Havets Guddomme. Jno kaldes, som Gudinde, Leukothea (hos Romerne Mater Matuta) og Melicertes Palæmon (Portunus).

Nereus, det rolige Havs Gudsdom, ved Doris Fader til 50 Havmøer (Nereiderne), som i hans Bolig, det Ægæiske Hav, forlyste Eldingen med Sange og Dands.

Husvalende Dag. Dødsdagen.

Moiræens. Skjebnegudindens.

Ulykkes sønnen var Didipus, Konge i Theben, ogsaa en af Theron's Forfædre, da han nedstammede fra Kadmos. Pythias varslende Didsagn (det Dælfhiste Dra, kel) havde forudsiget Laios, Faderen til Didipus, at han skulde dræbes af sin egen Søn. Laios lader derfor Sønnen henkaste paa Bierget Kithæron, for at omkomme. Han frelses dog, bringes til den Korinthiske Kong Polybos Hof, hvor han opdrages, og, paa en Rejse til Theben dræber sin ukjendte Fader. (See Sophokles Tragedie: Kong Didipus).

Erinnyen. Furiernes Hævn var især henvendt mod Frændemord.

Broderkrig. De tvende Sønner af Didipus, Polynikes og Eteokles, strede, da hin efter det opdagede Fadermord havde udstøkket Dinene paa sig selv og var gaaet i Landflygtighed, om Thebens Trone. Polynikes, fordreven af Eteokles, tyede til den Argiviske KongeAdrastos, hvis Datter han fik tilægte, og med hvis Hjælp han førte den første Thebaiske Krig, i hvilken begge Brødrene dræbte hinanden i Duellkamp. (See Sophokles „Didipus i Kolonos,“ Æschylos „De syv mod Theben,“ Euripides „Phœnissænderne.“

Thersandros, Søn af Polynikes og Adrastos Datter, Argia, høstede sig Laurbær i den anden Thebaiske Krig, hvilken Epigouerne, Sønnen af de syv Tyrster,



som havde været uheldige i den første Zeide mod Theben, førte, for at hevne deres Fædre. Formodest denne Hævn kaldes han en bestjærmende Gæcen for Udrafiske Huus.

Sønnen af Mnesibamos: Theron. Broderen. Xenokrates.

Tolvløbfuldendende. Vognene maatte i Beddekjørster løbe tolv Gange Banen frem og tilbage.

Rigdom af Dyder omstraalet. Her sigtes i Særdeleshed til den skønne Brug, Theron gjorde af sine Rigdomme i de Olympiske Lege. Thi Beddekjørsterne kostede saa meget, at kun Konger og meget rige Privatmænd kunde indlade sig derpaa. Advarslen angaaende Misbrug af Rigdomme, gjelder fornemmelig Agrigentinerne, som vare meget hengione til Dverdaad.

Dette Zevses Rige. Dververdenen, Jorden.

I Ewig Solen hist. I Elysium, de Saliges Bolig.

Hines Kval. De Fordømte i Tartaros.

I trefoldt Liv. Efter den Pythagoriske Lære om Sjelevandringen. Den Sjæl, som i tre forskjellige Legemer er forbleven brødefri, naaer omfider Kronos Slot paa de Saliges D, som her udtrykkelig adskilles fra Elysium, og stildres som den høiere Saligheds D. Kronos, eller Saturn, hersker paa dette Eted, venteligen fordi den saakaldte gyldne Libsalder fandt under hans Regjering Eted paa Jorden.

Rhadamanthos. I Forbindelse med de tvende andre Dververdenens Dommere, Minos og Raes.

Rheas Trone hæver sig høiest, da hun er alle Guders Moder.

Rhynus. Neptuns Søn, kunde ikke saares; men Achilleus dræbte ham dog ved at kaste ham til Jorden, sætte Knæet for hans Bryst og qvæle ham.

Nos (Anroras) Søn var den Æthiopiske Konge Memnon, som i den Troianske Krig kom Troerne til Hjælp, men blev fældet af Achilleus.

Lærdoms mennesket, o. s. v. skal, efter Scholiastens Fortælling, sigte til Digterens Medbeilere, Lyrikerne Bacchylides og Simonides, som maaskee forstod ham Dummhed.

Afsindige Mænd. Hermed skal, ogsaa efter Scholiasten, menes Therons Søtter, Kaps og Hippokrates, som skjøndt de havde nydt meget Godt af Kongen, dog førte Krig mod ham, indtil de ved Himera bleve oversundne.

K a n t a t e

ved Høitideligheden

i

Rolding lærde Skole

den 7^{de} Juli 1823.

Texten af Hr. Pastor J. Ernst Wegener, Forstander for det
Kongelige Skolelærerseminarium paa Seenstrup.

Musiken af Hr. Cantor og Organist Rasmussen.

Lysets Straale er fra Gud
hvor det i Naturens Nige
strømmer over Verdner ud,
Mulm og Morke bort maac vige;
alt det Skabtes Liv
frydes ved dets Bliv,
og fra Jord vort Blik det leder
dib, hvor sig dets Vælb udbreder.

Kundskab er dets Frugt saa bold:
Diet klæres, Skyggen svinder,
selv, hvor Gruben synes gold,
Hændens Lys dog Skatte finder.
Sandheds ædle Guld
drages frem af Muld,
naar ved Lysets rene Lue
vi tør ned i Gruben stue.

Dog, ei fundne Skatte blot
 Anden sande Idel giver;
 Ene det er skjont og godt,
 som til Rejsind viet bliver.
 Hjertets Varme mild,
 Dydens Himmelsid
 skal den adle Flamme nære,
 Kundskab moden Frugt frembære.

Det var Maalet for Hans Id,
 som vort Samfund maatte savne;
 Det er Maalet for din Id,
 som med Velkomst her vi savne.
 Barmhilig svage Haand, —
 fyrig Ynglingsaand —
 begge vil du kyndig lede,
 gode Spire kjærligt frede.

Festsige Dag, vort Samfund til Glæde
 skænker os Dig, vor Styver og Ven!
 Alle vi skue vor virksomme Rjæde
 knyttet med skjøne Forhaabning igjen.



Kjærligt du hilses, Velkommen dig byde
 elskede Birken og Ungdom og Lyst,
 og i dit Hjerter vil venligt gjentyde
 denne vor Hilsen fra ustrømtet Bryst.

S l u t n i n g s k o r .

Gud! du, fra hvis Raadesvaald
 Lyk og Liv og Kraft udrinde,
 sign vor Stræben her med Held,
 sign de Vaand, os sammenbinde!

Ukkyld's Reenhed, munter Fliid!
 vær vor Skoles skjøne Smykke!
 Da skal Ungdoms Blomstertid
 skænke Manddom Frugt og Lykke.
